

ΦΥΣ. 211 ΕΡΓΑΣΙΑ # 5

Επιστροφή την Τετάρτη 2/3/2016 στο τέλος της διάλεξης

- Ένα ομοιογενές στεφάνι, ακτίνας a , και μάζας M , μπορεί να γλυστρά ελεύθερα σε μια λεία οριζόντια επιφάνεια. Ένα έντομο μάζας m , κινείται στην περιφέρεια του στεφανιού. Το σύστημα είναι ακίνητο όταν το έντομο αρχίζει να κινείται. Ποια η γωνία που έχει καλύψει το στεφάνι όταν το έντομο έχει κάνει μια πλήρη περιστροφή του στεφανιού;
  - Το σφαιρικό εκκρεμές αποτελείται από ένα σώμα μάζας m , δεμένο σε ακλόνητο σημείο μέσω ενός αβαρούς και μη εκτατού νήματος μήκους a , και κινείται κάτω από την επίδραση της δύναμης της βαρύτητας. Διαφέρει από το απλό μαθηματικό εκκρεμές στο γεγονός ότι η κίνησή του δεν είναι περιορισμένη σε κατακόρυφο επίπεδο. Δείξτε ότι η Lagrangian του συστήματος είναι: $L = \frac{1}{2} m a^2 (\dot{\theta}^2 + \sin^2 \theta \dot{\phi}^2) + m g a \cos \theta$, όπου θ και ϕ οι πολικές γωνίες φαίνονται στο διπλανό σχήμα. Να βρεθεί η Hamiltonian και οι εξισώσεις του Hamilton και να προσδιοριστούν τυχόν κυκλικές συντεταγμένες.
-
- Η Lagrangian για ένα σωματίδιο μάζας m και φορτίου e το οποίο κινείται μέσα σε ηλεκτρομαγνητικό πεδίο $\{\vec{E}(\vec{r}, t), \vec{B}(\vec{r}, t)\}$ δίνεται σε καρτεσιανές συντεταγμένες από την σχέση: $L(\vec{r}, \dot{\vec{r}}, t) = \frac{1}{2} m \dot{\vec{r}} \cdot \dot{\vec{r}} - e \varphi(\vec{r}, t) + e \dot{\vec{r}} \cdot \vec{A}(\vec{r}, t)$, όπου $\vec{r} = (x, y, z)$ και $\{\varphi, \vec{A}\}$ είναι τα ηλεκτροδυναμικά δυναμικά των πεδίων $\{\vec{E}, \vec{B}\}$. Δείξτε ότι η αντίστοιχη Hamiltonian δίνεται από την σχέση: $H(\vec{r}, \vec{p}, t) = \frac{(\vec{p} - e \vec{A}) \cdot (\vec{p} - e \vec{A})}{2m} + e \varphi$, όπου $\vec{p} = (p_x, p_y, p_z)$ είναι οι γενικευμένες ορμές συζυγείς των συντεταγμένων (x, y, z) . Σημειώστε ότι $\vec{p}$ δεν είναι η κανονική γραμμική ορμή του σωματιδίου. Κάτω από ποιές συνθήκες η Hamiltonian, H , διατηρείται;
  - Ένα σώμα κινείται σε παραβολική τροχιά στο βαρυτικό πεδίο ενός πλανήτη, και περνά ακριβώς εφαπτομενικά από την επιφάνεια του πλανήτη στο σημείο της εγγύτερης προσέγγισης. Ο πλανήτης έχει πυκνότητα ρ . Ποια η στροφορμή του σώματος ως προς το κέντρο του πλανήτη, την στιγμή που περνά εφαπτομενικά από την επιφάνεια του πλανήτη;
  - Ένα σωματίδιο κινείται μέσα σε δυναμικό της μορφής $V = -V_0 e^{-\lambda^2 r^2}$. (α) Δεδομένης της στροφορμής L , να βρεθεί η ακτίνα της σταθερής κυκλικής τροχιάς. (β) Αν η στροφορμή L είναι πολύ μεγάλη, τότε δεν υπάρχει κυκλική τροχιά. Ποια είναι η μέγιστη τιμή της στροφορμής για την οποία υπάρχει κυκλική τροχιά; Έστω r_0 η ακτίνα της κυκλικής τροχιάς για αυτή την οριακή περίπτωση. Ποιά θα είναι η τιμή του $V_{eff}(r_0)$;
  - Ένα σωματίδιο μάζας m κινείται σε δυναμικό που δίνεται από την σχέση $V(r) = \beta r^k$ και έστω ότι η στροφορμή του είναι L . (α) Βρείτε την ακτίνα, r_0 , της κυκλικής τροχιάς. (β) Αν δοθεί στο σωματίδιο μια μικρή ώθηση ώστε η τροχιά να ταλαντώνεται γύρω από την τιμή r_0 , βρείτε την συχνότητα ω_r των μικρών ταλαντώσεων ως προς r . (γ) Ποιος είναι ο λόγος ω_r/ω_θ όπου

$\omega_\theta = \dot{\theta}$ είναι η συχνότητα της σχεδόν κυκλικής τροχιάς. Ο λόγος αυτός εξαρτάται από την τιμή της σταθεράς k . Δώστε μερικές περιπτώσεις τιμών k , για τις οποίες ο λόγος είναι ρητός, δηλαδή η διαδρομή της κυκλικής τροχιάς είναι κλειστή (κλείνει δηλαδή πίσω στο σημείο που ξεκίνησε).

7. Ένα σωματίδιο κινείται σε ένα δυναμικό της μορφής $V(r) = \beta r^2$. Δείξτε ότι η τροχιά του σωματιδίου είναι έλλειψη.